

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ
І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

Кафедра театрознавства

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Методичні рекомендації
для самостійної роботи
Рівень вищої освіти – другий (магістр)
Галузь знань – 02 Культура і мистецтво
Спеціальність – 026 Сценічне мистецтво
Освітньо-професійна програма – Сценічне мистецтво

Харків – 2022

Методичні рекомендації для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 026 Сценічне мистецтво, освітньо-професійної програми Сценічне мистецтво. 8 с.

Укладач:

Каленіченко Ольга Миколаївна, професор кафедри театрознавства, доктор філологічних наук

Рецензенти:

Шеховцова Т.А., доктор філологічних наук, професор Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Партола В.Я., декан театрального факультету, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри театрознавства

Методичні рекомендації для самостійної роботи з навчальної дисципліни затверджено на засіданні науково-методичної ради Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського (Протокол № _ від _____ 2022 року).

Голова науково-методичної ради,

ректор _____ Наталія ГОВОРУХІНА

Методичні рекомендації для самостійної роботи з навчальної дисципліни погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

Гарант освітньо-професійної програми

кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри театрознавства

_____ Яна ПАРТОЛА

© Каленіченко О.М.

© Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського

1. Анотація навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів. Програма визначає обсяги знань, які повинні опанувати магістри відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, послідовність вивчення навчального матеріалу дисципліни, необхідне методичне забезпечення.

Метою навчальної дисципліни є формування у магістрантів базової системи знань з методології, методики та організації наукової роботи для здійснення науково-дослідницької діяльності.

Магістранти мають **знати** предмет і сутність науки та її головні функції, методологію та загальнонаукові, конкретно-наукові та спеціальні методи наукових досліджень, розуміти їх зміст, функції та підходи до їх застосування; особливості наукової роботи та принципи організації наукового дослідження.

Здобувачі повинні **вміти** здійснювати пошук інформації у процесі наукової роботи з використанням сучасних комп'ютерних баз даних, використовувати загальні і спеціальні методи наукових досліджень, вибирати необхідні для наукового дослідження методи дослідження; оформлювати окремі види наукових робіт згідно вимог, проводити апробацію науково-дослідної роботи.

Здобуті знання та уміння забезпечують формування практичних **компетентностей**, зокрема:

ЗК1. Здатність до розуміння та комплексного оцінювання фундаментальних засад й концепцій культурно-мистецьких процесів для усвідомлення соціально-культурної значимості своєї діяльності.

ЗК2. Здатність застосовувати фундаментальні знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність оперувати новітніми комунікаційно-інформаційними технологіями в процесі проектування та реалізації художньої ідеї, осмислення творчого результату.

ЗК7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати професійні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації.

ЗК10. Здатність знаходити, опрацьовувати, аналізувати та синтезувати інформацію в мистецтвознавчих науках, проводити дослідження на відповідному рівні.

СК1. Здатність до комплексного розв'язання складних професійних проблем в галузі сценічної інноваційної діяльності при глибокому переосмисленні наявних та створенні нових знань та професійної практики.

СК5. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

СК7. Здатність до спілкування у діалоговому режимі з широкою професійною та науковою спільнотою та громадськістю в галузі сценічного мистецтва та виробництва, до взаємодії із представниками інших творчих професій в т.ч. і на міжнародному рівні.

СК8. Здатність планувати та здійснювати наукові дослідження з питань сценічного мистецтва, готувати результати наукових робіт до оприлюднення.

СК10. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПРН1. Володіти на високому рівні культурою мислення, здатністю до узагальнення, аналізу і синтезу в професійній діяльності.

ПРН2. Вільно оперувати всім комплексом отриманих знань у сфері практичної професійної та дослідницької діяльності.

ПРН4. Пояснювати феномен культури, її роль у людській діяльності; роль мистецтва і науки у розвитку цивілізації та пов'язані з ним сучасні та естетичні проблеми.

ПРН12. Володіти навичками наукового опрацювання літератури (оформлення бібліографії, правила цитування тощо), вміти застосовувати раціональні прийоми пошуку, відбору, систематизації та використання інформації.

ПРН13. Володіти навичками творчого самостійного мислення і наукового пошуку; нормами професійної культури викладу матеріалу і наукової полеміки.

ПРН14. Планувати та здійснювати наукові дослідження, готувати результати наукових робіт до оприлюднення.

ПРН15. Знати та застосовувати на практиці сучасну методологію дослідження сценічного мистецтва.

ПРН16. Знаходити відповідні засоби презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

ПРН17. Вміти проектувати й реалізовувати художньо-мистецькі та науково-дослідницькі проекти, спрямовані на популяризацію історичних досягнень українського й світового сценічного мистецтва, пропагувати високохудожні твори сучасного мистецтва.

ПРН18. Координувати та вдосконалювати процеси у творчо-виробничій сценічній діяльності або навчанні.

2. Методичні вказівки для самостійної роботи для здобувачів денної форми навчання

З навчальної дисципліни передбачені наступні види самостійної роботи здобувача вищої освіти: опрацювання наукових та навчально-методичних матеріалів, підготовка до іспиту. Зазначені види самостійної роботи виконуються здобувачем вищої освіти поза аудиторією.

Опанування матеріалу навчальної дисципліни передбачає самостійну роботу здобувачів в обсязі, що визначений у робочому навчальному плані.

Обсяг самостійної роботи здобувачів денної форми навчання складає 118 годин.

Обсяг самостійної роботи здобувачів заочної форми навчання складає 140 годин.

Тема 1. Поняття та сутність науки.

Обсяг самостійної роботи 20 годин на ДФН та ЗФН.

Мета: поглиблення розвитку компетентностей та результатів навчання з формування уявлень про поняття та сутність науки.

Форма організації самостійної роботи:

- робота з науковими та навчально-методичними матеріалами.

Питання до самостійної роботи:

- історія розвитку науки;
- поглиблення інтеграції гуманітарних, суспільних, природничих та технічних наук на сучасному етапі розвитку науки;
- діалектичний метод і теорія пізнання процесу безпосередньої праці та її перетворення у науку;
- науково-технічний потенціал та організація науково-дослідної роботи в Україні.

Рекомендовані джерела: 2, 3, 7, 8, 10.

Тема 2. Основи методології наукових досліджень.

Обсяг самостійної роботи 20 годин на ДФН та ЗФН.

Мета: поглиблення розвитку компетентностей та результатів навчання з формування уявлень про методологію наукових досліджень.

Форма організації самостійної роботи:

- робота з науковими та навчально-методичними матеріалами.

Питання до самостійної роботи:

- різновиди та структурні елементи методології;
- рівні наукового пізнання, їх взаємозв'язок.

Рекомендовані джерела: 4, 5, 6, 9, 15.

Тема 3. Загальнонаукові та спеціальні методи дослідження.

Обсяг самостійної роботи 20 годин на ДФН та 30 годин на ЗФН.

Мета: поглиблення розвитку компетентностей та результатів навчання з формування уявлень про загальнонаукові та спеціальні методи наукового дослідження.

Форма організації самостійної роботи:

- робота з науковими та навчально-методичними матеріалами.

Питання до самостійної роботи:

- методологічні підходи класичні у наукових дослідженнях;
- сучасні (некласичні) методологічні підходи та їх особливості.

Рекомендовані джерела: 1, 11, 12, 13, 14.

Тема 4. Наукове дослідження: сутність та загальні вимоги.

Обсяг самостійної роботи 20 годин на ДФН та 30 годин на ЗФН.

Мета: поглиблення розвитку компетентностей та результатів навчання з формування уявлень про загальні вимоги до наукового дослідження та його сутність.

Форма організації самостійної роботи:

- робота з науковими та навчально-методичними матеріалами.

Питання до самостійної роботи:

- процеси створення нових ідей у театральному мистецтві;
- формування мистецтвознавця як особистості;
- розумова праця мистецтвознавця та її особливості.

Рекомендовані джерела: 4, 7, 9, 12, 13.

Тема 5. Науковий текст: різновиди, специфіка та основні вимоги до підготовки.

Обсяг самостійної роботи 20 годин на ДФН та 3ФН.

Мета: поглиблення розвитку компетентностей та результатів навчання з формування уявлень про науковий текст.

Форма організації самостійної роботи:

- робота з науковими та навчально-методичними матеріалами.

Питання до самостійної роботи:

- правила наведення цитат і бібліографічних посилань у текстах наукових та навчальних робіт;

- пошук наукових видань для публікації за результатами наукових досліджень;

- правила складання бібліографічного опису для списків літератури і джерел;

- поняття академічної доброчесності.

Рекомендовані джерела: 1, 2, 5, 11, 14, 15.

Тема 6. Оприлюднення результатів наукових досліджень.

Обсяг самостійної роботи 18 годин на ДФН та 20 годин на 3ФН

Мета: поглиблення розвитку компетентностей та результатів навчання з формування уявлень про форми оприлюднення результатів наукових досліджень.

Форма організації самостійної роботи:

- робота з науковими та навчально-методичними матеріалами.

Питання до самостійної роботи:

- конференції, форуми, семінари, фестивалі: види, особливості, вимоги;

- наукометричні бази даних та показники цитованості науковця.

Рекомендовані джерела: 3, 6, 8, 10.

3. Рекомендовані джерела

1. Грабченко А.І., Федорович В.О., Гаращенко Я.М. Методи наукових досліджень: навчальний посібник. Х.: НТУ «ХП», 2009. 142 с.
2. Гуторов О.І. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Харків: ХНАУ, 2017. 272 с.
3. Дегтярьов А.В., Кокодій М.Г., Маслов В.О. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 78 с.

4. Дейниченко Г.В., Постнов Г.М. Методологія і організація наукових досліджень: навчальний посібник. Харків: ХДУХТ, 2014. 115 с.
5. Колесников О.В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. 2-ге вид. випр. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. 144 с.
6. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. К. : Центр навчальної літератури, 2017. 350 с.
7. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. 2-ге вид. К.: Алерта, 2019. 492 с.
8. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Організація та методологія наукових досліджень» для аспірантів / уклад.: О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. Харків: Право, 2019. 40 с.
9. Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А.Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
10. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / за заг. ред. Т.В. Гончарук. Тернопіль, 2014. 272 с.
11. Щербак Т.І., Важинський С.Е. Методика та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.

4. Рекомендовані інтернет-ресурси

1. Бібліотека українських підручників. URL: <http://pidruchniki.ws/>
2. Вікіпідручник, відкрита та вільна бібліотека навчальної літератури. URL: <https://uk.wikibooks.org/wiki/>
3. Вимоги до публікацій та фахових видань. URL: <http://vak.org.ua/fv/>.
4. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського. URL: www.dnpb.gov.ua/
5. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Онлайн бібліотека. URL: <http://www.lib.com.ua/>

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методологія наукових досліджень
Методичні рекомендації для самостійної роботи

Каленіченко Ольга Миколаївна
доктор філологічних наук, професор

Друкується в авторській редакції
Комп'ютерний набір
Комп'ютерна верстка
План 2022
Формат 60x64/16
Гарнітура "Times". Папір для мн. ап. Друк різнограф.
Обл.-вид. арк. 64. Тираж 10 екз.